CYFARFOD	**Y CYNGOR BLYNYDDOL**
DYDDIAD	**12 MAI, 2011**
TEITL YR ADRODDIAD	**ADOLYGIAD O'R DREFN EILYDDIO I BWYLLGORAU**
PWRPAS	**Adolygu'r Drefn Eilyddio i Bwyllgorau yn dilyn 12 mis o'i weithredu**
ARGYMHELLIAD	**Cyfyngu'r Drefn Eilyddio i'r Pwyllgor Cynllunio**
AWDUR	**Pennaeth Democratiaeth a Chyfreithiol**

1. CYFLWYNIAD

1.1 Sefydlwyd yr egwyddor o benodi eilyddion ar gyfer pwyllgorau gan y Cyngor yn ei gyfarfod dyddiedig 21 Ionawr, 2010, a chyfeiriwyd y mater i'r Prif Bwyllgor Craffu ystyried opsiynau posib ar gyfer gweithredu'r drefn.

1.2 Cyfarfu'r Prif Bwyllgor Craffu ar 23 Ebrill, 2010 a phenderfynwyd argymell i'r Cyngor fel a ganlyn:-

"PENDERFYNWYD argymell i'r Cyngor fel a ganlyn parthed mabwysiadu trefn eilyddion i bwyllgorau ac is-bwyllgorau ac adolygu'r sefyllfa ymhen 12 mis:-
a. Y dylid eithrio'r Bwrdd, y Pwyllgorau Ardal, y Pwyllgor Pensiynau, y Pwyllgor Trwyddedu, y Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol a gweithgorau o'r drefn eilyddio.
b. Gofyn i bob grŵp enwebu un aelod ychwanegol ar gyfer pob pwyllgor wrth sefydlu aelodaeth pwyllgorau ar ddechrau blwyddyn a bod eilyddion yn derbyn rhaglenni pwyllgorau, cyn belled ac nad yw hynny ar gost ychwanegol i'r Cyngor.
c. Bod aelod sefydlog sy'n methu bod yn bresennol mewn cyfarfod yn rhoi gwybod i'r cadeirydd drwy e-bost neu alwad ffôn ymlaen llaw cyn y cyfarfod bod yr eilydd yn dirprwyo iddo/i yn y cyfarfod hwnnw.
ch. Na ddylid cyfyngu gweithrediad y drefn i amgylchiadau arbennig a gadael hyn i ddisgresiwn yr aelod
d. Bod eilydd sy'n cymryd sedd aelod sefydlog ar bwyllgor yn eilyddio am y cyfarfod cyfan ac na chaniateir cyfnewid sedd gyda'r aelod sefydlog yng nghanol y cyfarfod."

1.3 Cyfeiriwyd y mater i'r Cyngor Llawn a gynhaliwyd ar 13 Mai, 2010 a chymeradwywyd argymhellion y Prif Bwyllgor Craffu.

2 GWEITHREDIAD

2.1 Yn dilyn Cyfarfod Blynyddol y Cyngor gofynnwyd i'r grwpiau gwleidyddol enwebu un aelod i fod yn eilydd ar y 12 pwyllgor oedd yn disgyn o fewn y drefn eilyddio i bwyllgorau.

2.2. Ar y cyfan sâl iawn fu'r ymateb, gyda dim ond un grŵp gwleidyddol yn cyflwyno enwau eilyddion ar gyfer pob pwyllgor o fewn y drefn eilyddio, sef y Grŵp

Democratiaid Rhyddfrydol.

2.3 Enwebwyd aelodau o'r Grŵp Annibynnol ar 50% o'r pwyllgorau (6 /12), tra 16.6% oedd canran yr enwebiadau ar gyfer Plaid Cymru a Llais Gwynedd (2/12) a 14.3% ar gyfer y Grŵp Llafur (1/7).

2.4 Yr unig bwyllgor lle mae pob grŵp wedi enwebu aelod wrth gefn yw'r Pwyllgor Cynllunio.

3 GWAITH YMCHWIL

3.1 Roedd y drefn eilyddio yn berthnasol i 56 cyfarfod rhwng Mai 2010 a diwedd Mawrth 2011, a derbyniwyd ymddiheuriadau gan aelodau'r pwyllgorau mewn 43 o'r cyfarfodydd; ond defnyddiwyd y drefn eilyddio 8 gwaith yn unig.

3.2 Ni ddefnyddiwyd y drefn eilyddio gan Grŵp Plaid Cymru.

3.3 Yn ystod y cyfnod bu i'r Grŵp Annibynnol a'r Grŵp Democratiaid Rhyddfrydol eilyddio ddwywaith i'r Pwyllgor Cynllunio, tra bu i'r Grŵp Llafur eilyddio unwaith i'r Pwyllgor Cynllunio.

3.4 Bu i Grŵp Llais Gwynedd eilyddio ddwywaith i Bwyllgor Craffu Plant a Phobl Ifanc a defnyddiwyd y drefn eilyddio i'r Pwyllgor Craffu Datblygu unwaith gan y Grŵp Annibynnol.

3.5 Ymgynghorwyd ag Arweinwyr y grwpiau gwleidyddol a barn y mwyafrif oedd bod angen diwygio'r drefn ac mae'r ffordd ymlaen mwyaf effeithlon oedd cyfyngu'r drefn i'r Pwyllgor Cynllunio. Roedd Grŵp Llais Gwynedd yn gwrthwynebu'r bwriad i ddiwygio'r drefn eilyddio.

4 PRIF BWYLLGOR CRAFFU

4.1 Cyflwynwyd adroddiad i'r Prif Bwyllgor Craffu ar ganlyniadau'r adolygiad o'r drefn eilyddio i bwyllgor ar 19 Ebrill, 2011.

4.2 Penderfyniad y pwyllgor oedd argymell i'r Cyngor bod y drefn eilyddio i bwyllgorau yn cael ei chyfyngu i'r Pwyllgor Cynllunio yn unig, a bod y drefn newydd yn dod yn weithredol ar ddechrau'r flwyddyn ym mis Mai 2011.

5 ARGYMHELLIAD.

5.1 Gofynnir i'r Cyngor :-

i. mabwysiadu trefn eilyddio i bwyllgorau sydd yn cael ei chyfyngu i'r Pwyllgor Cynllunio yn unig a bod y drefn yn cael ei weithredu yn syth.

ii. awdurdodi'r Swyddog Monitro i wneud y newidiadau priodol i reol gweithdrefn 30 - Penodi Eilyddion i Bwyllgorau ac Is-bwyllgorau.